AYODHYA KANDAM സർഗം 4

തതഃ സുമിത്രാ ദൃഷ്ട്വൈനം രാമം രാജ്ഞീം സസംഭ്രമാ .
കൗസല്യാം ബോധയാമാസ രാമോഽയം സമുപസ്ഥിതഃ .. 1..

ശ്രുത്വൈവ രാമനാമൈഷാ ബഹിർദൃഷ്ടിപ്രവാഹിതാ .
രാമം ദൃഷ്ട്വാ വിശാലാക്ഷമാലിംഗ്യാങ്കേ ന്യവേശയത് .. 2..

മൂർധ്ന്യവഘ്രായ പസ്പർശ ഗാത്രം നീലോത്പലച്ഛവി .
ഭുങ്ക്ഷ്വ പുത്രേതി ച പ്രാഹ മിഷ്ടമന്നം ക്ഷുധാർദിതഃ .. 3..

രാമഃ പ്രാഹ ന മേ മാതർഭോജനാവസരഃ കുതഃ .
ദണ്ഡകാഗമനേ ശീഘ്രം മമ കാലോഽദ്യ നിശ്ചിതഃ .. 4..

കൈകേയീവരദാനേന സത്യസന്ധഃ പിതാ മമ .
ഭരതായ ദദൗ രാജ്യം മമാപ്യാരണ്യമുത്തമം .. 5..

ചതുർദശ സമാസ്തത്ര ഹ്യുഷിത്വാ മുനിവേഷധൃക് .
ആഗമിഷ്യേ പുനഃ ശീഘ്രം ന ചിന്താം കർതുമർഹസി .. 6..

തച്ഛ്രുത്വാ സഹസോദ്വിഗ്നാ മൂർച്ഛിതാ പുനരുത്ഥിതാ .
ആഹ രാമം സുദുഃഖാർതാ ദുഃഖസാഗരസമ്പ്ലുതാ .. 7..

യദി രാമ വനം സത്യം യാസി ചേന്നയ മാമപി .
ത്വദ്വിഹീനാ ക്ഷണാർധം വാ ജീവിതം ധാരയേ കഥം .. 8..

യഥാ ഗൗർബാലകം വത്സം ത്യക്ത്വാ തിഷ്ഠേന്ന കുത്രചിത് .
തഥൈവ ത്വാം ന ശക്നോമി ത്യക്തും പ്രാണാത്പ്രിയം സുതം .. 9..

ഭരതായ പ്രസന്നശ്ചേദ്രാജ്യം രാജാ പ്രയച്ഛതു .
കിമർഥം വനവാസായ ത്വാമാജ്ഞാപയതി പ്രിയം .. 10..

കൈകേയ്യാ വരദോ രാജാ സർവസ്വം വാ പ്രയച്ഛതു .
ത്വയാ കിമപരാദ്ധം ഹി കൈകേയ്യാ വാ നൃപസ്യ വാ .. 11..

പിതാ ഗുരുര്യഥാ രാമ തവാഹമധികാ തതഃ .
പിത്രാഽഽജ്ഞപ്തോ വനം ഗന്തും വാരയേയമഹം സുതം .. 12..

യദി ഗച്ഛസി മദ്വാക്യമുല്ലംഘ്യ നൃപവാക്യതഃ .
തദാ പ്രാണാൻ പരിത്യജ്യ ഗച്ഛാമി യമസാദനം .. 13..

ലക്ഷ്മണോഽപി തതഃ ശ്രുത്വാ കൗസല്യാവചനം രുഷാ .
ഉവാച രാഘവം വീക്ഷ്യ ദഹന്നിവ ജഗത്ത്രയം .. 14..

ഉന്മത്തം ഭ്രാന്തമനസം കൈകേയീവശവർതിനം .
ബദ്ധ്വാ നിഹന്മി ഭരതം തദ്ബന്ധൂന്മാതുലാനപി .. 15..

അദ്യ പശ്യന്തു മേ ശൗര്യം ലോകാൻ പ്രദഹതഃ പുരാ .
രാമ ത്വമഭിഷേകായ കുരു യത്നമരിന്ദമ .. 16..

ധനുഷ്പാണിരഹം തത്ര നിഹന്യാം വിഘ്നകാരിണഃ .
ഇതി ബ്രുവന്തം സൗമിത്രിമാലിംഗ്യ രഘുനന്ദനഃ .. 17..

ശൂരോഽസി രഘുശാർദൂല മമാത്യന്തഹിതേ രതഃ .
ജാനാമി സർവം തേ സത്യം കിന്തു തത്സമയോ ന ഹി .. 18..

യദിദം ദൃശ്യതേ സർവം രാജ്യം ദേഹാദികം ച യത് .
യദി സത്യം ഭവേത്തത്ര ആയാസഃ സഫലശ്ച തേ .. 19..

ഭോഗാ മേഘവിതാനസ്ഥവിദ്യുല്ലേഖേവ ചഞ്ചലാഃ .
ആയുരപ്യഗ്നിസന്തപ്തലോഹസ്ഥജലബിന്ദുവത് .. 20..

യഥാ വ്യാലഗലസ്ഥോഽപി ഭേകോ ദംശാനപേക്ഷതേ .
തഥാ കാലാഹിനാ ഗ്രസ്തോ ലോകോ ഭോഗാനശാശ്വതാൻ .. 21..

കരോതി ദുഃഖേന ഹി കർമതന്ത്രം
ശരീരഭോഗാർഥമഹർനിശം നരഃ .
ദേഹസ്തു ഭിന്നഃ പുരുഷാത്സമീക്ഷ്യതേ
കോ വാത്ര ഭോഗഃ പുരുഷേണ ഭുജ്യതേ .. 22..

പിതൃമാതൃസുതഭ്രാതൃദാരബന്ധ്വാദിസംഗമഃ .
പ്രപായാമിവ ജന്തൂനാം നദ്യാം കാഷ്ഠൗഘവച്ചലഃ .. 23..

ഛായേവ ലക്ഷ്മീശ്ചപലാ പ്രതീതാ
താരുണ്യമംബൂർമിവദധ്രുവം ച .
സ്വപ്നോപമം സ്ത്രീസുഖമായുരല്പം
തഥാപി ജന്തോരഭിമാന ഏഷഃ .. 24..

സംസൃതിഃ സ്വപ്നസദൃശീ സദാ രോഗാദിസങ്കുലാ .
ഗന്ധർവനഗരപ്രഖ്യാ മൂഢസ്താമനുവർതതേ .. 25..

ആയുഷ്യം ക്ഷീയതേ യസ്മാദാദിത്യസ്യ ഗതാഗതൈഃ .
ദൃഷ്ട്വാന്യേഷാം ജരാമൃത്യൂ കഥഞ്ചിന്നൈവ ബുധ്യതേ .. 26..

സ ഏവ ദിവസഃ സൈവ രാത്രിരിത്യേവ മൂഢധീഃ .
ഭോഗാനനുപതത്യേവ കാലവേഗം ന പശ്യതി .. 27..

പ്രതിക്ഷണം ക്ഷരത്യേത-ദായു-രാമ-ഘടാംബു-വത് .
സപത്നാ ഇവ രോഗൗഘാഃ ശരീരം പ്രഹരന്ത്യഹോ .. 28..

ജരാ വ്യാഘ്രീവ പുരതസ്തർജയന്ത്യവതിഷ്ഠതേ .
മൃത്യുഃ സഹൈവ യാത്യേഷ സമയം സമ്പ്രതീക്ഷതേ .. 29..

ദേഹേഽഹംഭാവമാപന്നോ രാജാഹം ലോകവിശ്രുതഃ .
ഇത്യസ്മിന്മനുതേ ജന്തുഃ കൃമിവിഡ്ഭസ്മസഞ്ജ്ഞിതേ .. 30..

ത്വഗസ്ഥിമാൻസവിണ്മൂത്രരേതോരക്താദിസംയുതഃ .
വികാരീ പരിണാമീ ച ദേഹ ആത്മാ കഥം വദ .. 31..

യമാസ്ഥായ ഭവാൻല്ലോകം ദഗ്ധുമിച്ഛതി ലക്ഷ്മണ .
ദേഹാഭിമാനിനഃ സർവേ ദോഷാഃ പ്രാദുർഭവന്തി ഹി .. 32..

ദേഹോഽഹമിതി യാ ബുദ്ധിരവിദ്യാ സാ പ്രകീർതിതാ .
നാഹം ദേഹശ്ചിദാത്മേതി ബുദ്ധിർവിദ്യേതി ഭണ്യതേ .. 33..

അവിദ്യാ സംസൃതേർഹേതുർവിദ്യാ തസ്യാ നിവർതികാ .
തസ്മാദ്യത്നഃ സദാ കാര്യോ വിദ്യാഭ്യാസേ മുമുക്ഷുഭിഃ .
കാമക്രോധാദയസ്തത്ര ശത്രവഃ ശത്രുസൂദന .. 34..

തത്രാപി ക്രോധ ഏവാലം മോക്ഷവിഘ്നായ സർവദാ .
യേനാവിഷ്ടഃ പുമാൻ ഹന്തി പിതൃഭ്രാതൃസുഹൃത്സഖീൻ .. 35..

ക്രോധമൂലോ മനസ്താപഃ ക്രോധഃ സംസാരബന്ധനം .
ധർമക്ഷയകരഃ ക്രോധസ്തസ്മാത്ക്രോധം പരിത്യജ .. 36..

ക്രോധ ഏഷ മഹാൻ ശത്രുസ്തൃഷ്ണാ വൈതരണീ നദീ .
സന്തോഷോ നന്ദനവനം ശാന്തിരേവ ഹി കാമധുക് .. 37..

തസ്മാച്ഛാന്തിം ഭജസ്വാദ്യ ശത്രുരേവം ഭവേന്ന തേ .
ദേഹേന്ദ്രിയമനഃപ്രാണബുദ്ധ്യാദിഭ്യോ വിലക്ഷണഃ .. 38..

ആത്മാ ശുദ്ധഃ സ്വയഞ്ജ്യോതിരവികാരീ നിരാകൃതിഃ .
യാവദ്ദേഹേന്ദ്രിയപ്രാണൈർഭിന്നത്വം നാത്മനോ വിദുഃ .. 39..

താവത്സംസാരദുഃഖൗഘൈഃ പീഡ്യന്തേ മൃത്യുസംയുതാഃ .
തസ്മാത്ത്വം സർവദാ ഭിന്നമാത്മാനം ഹൃദി ഭാവയ .. 40..

ബുദ്ധ്യാദിഭ്യോ ബഹിഃ സർവമനുവർതസ്വ മാ ഖിദഃ .
ഭുഞ്ജൻ പ്രാരബ്ധമഖിലം സുഖം വാ ദുഃഖമേവ വാ .. 41..

പ്രവാഹപതിതം കാര്യം കുർവന്നപി ന ലിപ്യസേ .
ബാഹ്യേ സർവത്ര കർതൃത്വമാവഹന്നപി രാഘവ .. 42..

അന്തഃശുദ്ധസ്വഭാവസ്ത്വം ലിപ്യസേ ന ച കർമഭിഃ .
ഏതന്മയോദിതം കൃത്സ്നം ഹൃദി ഭാവയ സർവദാ .. 43..

സംസാരദുഃഖൈരഖിലൈർബാധ്യസേ ന കദാചന .
ത്വമപ്യംബ മമാऽഽദിഷ്ടം ഹൃദി ഭാവയ നിത്യദാ .. 44..

സമാഗമം പ്രതീക്ഷസ്വ ന ദുഃഖൈഃ പീഡ്യസേ ചിരം .
ന സദൈകത്ര സംവാസഃ കർമമാർഗാനുവർതിനാം .. 45..

യഥാ പ്രവാഹപതിതപ്ലവാനാം സരിതാം തഥാ .
ചതുർദശസമാ സംഖ്യാ ക്ഷണാർദ്ധമിവ ജായതേ .. 46..

അനുമന്യസ്വ മാമംബ ദുഃഖം സന്ത്യജ്യ ദൂരതഃ .
ഏവം ചേത്സുഖസംവാസോ ഭവിഷ്യതി വനേ മമ .. 47..

ഇത്യുക്ത്വാ ദണ്ഡവന്മാതുഃ പാദയോര-പത+ച്ചിരം .
ഉത്ഥാപ്യാങ്കേ സമാവേശ്യ ആശീർഭിരഭ്യനന്ദയത് .. 48..

സർവേ ദേവാഃ സഗന്ധർവാ ബ്രഹ്മവിഷ്ണുശിവാദയഃ .
രക്ഷന്തു ത്വാം സദാ യാന്തം തിഷ്ഠന്തം നിദ്രയാ യുതം .. 49..

ഇതി പ്രസ്ഥാപയാമാസ സമാലിംഗ്യ പുനഃ പുനഃ .
ലക്ഷ്മണോऽപി തദാ രാമം നത്വാ ഹർഷാശ്രുഗദ്ഗദഃ .. 50..

ആഹ രാമ മമാന്തഃസ്ഥഃ സംശയോऽയം ത്വയാ ഹൃതഃ .
യാസ്യാമി പൃഷ്ഠതോ രാമ സേവാം കർതും തദാദിശ .. 51..

അനുഗൃഹ്ണീഷ്വ മാം രാമ നോചേത്പ്രാണാൻസ്ത്യജാമ്യഹം .
തഥേതി രാഘവോऽപ്യാഹ ലക്ഷ്മണം യാഹി മാ ചിരം .. 52..

പ്രതസ്ഥേ താം സമാധാതും ഗതഃ സീതാപതിർവിഭുഃ .
ആഗതം പതിമാലോക്യ സീതാ സുസ്മിതഭാഷിണീ .. 53..

സ്വർണപാത്രസ്ഥസലിലൈഃ പാദൗ പ്രക്ഷാല്യ ഭക്തിതഃ .
പപ്രച്ഛ പതിമാലോക്യ ദേവ കിം സേനയാ വിനാ .. 54..

ആഗതോഽസി ഗതഃ കുത്ര ശ്വേതച്ഛത്രം ച തേ കുതഃ .
വാദിത്രാണി ന വാദ്യന്തേ കിരീടാദിവിവർജിതഃ .. 55..

സാമന്തരാജസഹിതഃ സംഭ്രമാന്നാഗതോഽസി കിം .
ഇതി സ്മ സീതയാ പൃഷ്ടോ രാമഃ സസ്മിതമബ്രവീത് .. 56..

രാജ്ഞാ മേ ദണ്ഡകാരണ്യേ രാജ്യം ദത്തം ശുഭേഽഖിലം .
അതസ്തത്പാലനാർഥായ ശീഘ്രം യാസ്യാമി ഭാമിനി .. 57..

അദ്യൈവ യാസ്യാമി വനം ത്വം തു ശ്വശ്രൂസമീപഗാ .
ശുശ്രൂഷാം കുരു മേ മാതുർന മിഥ്യാവാദിനോ വയം .. 58..

ഇതി ബ്രുവന്തം ശ്രീരാമം സീതാ ഭീതാബ്രവീദ്വചഃ .
കിമർഥം വനരാജ്യം തേ പിത്രാ ദത്തം മഹാത്മനാ .. 59..

താമാഹ രാമഃ കൈകേയ്യൈ രാജാ പ്രീതോ വരം ദദൗ .
ഭരതായ ദദൗ രാജ്യം വനവാസം മമാനഘേ .. 60..

ചതുർദശ സമാസ്തത്ര വാസോ മേ കില യാചിതഃ .
തയാ ദേവ്യാ ദദൗ രാജാ സത്യവാദീ ദയാപരഃ .. 61..

അതഃ ശീഘ്രം ഗമിഷ്യാമി മാ വിഘ്നം കുരു ഭാമിനി .
ശ്രുത്വാ തദ്രാമവചനം ജാനകീ പ്രീതിസംയുതാ .. 62..

അഹമഗ്രേ ഗമിഷ്യാമി വനം പശ്ചാത്ത്വമേഷ്യസി .
ഇത്യാഹ മാം വിനാ ഗന്തും തവ രാഘവ നോചിതം .. 63..

താമാഹ രാഘവഃ പ്രീതഃ സ്വപ്രിയാം പ്രിയവാദിനീം .
കഥം വനം ത്വാം നേഷ്യേഽഹം ബഹുവ്യാഘ്രമൃഗാകുലം .. 64..

രാക്ഷസാ ഘോരരൂപാശ്ച സന്തി മാനുഷഭോജിനഃ .
സിംഹവ്യാഘ്രവരാഹാശ്ച സഞ്ചരന്തി സമന്തതഃ .. 65..

കട്വമ്ലഫലമൂലാനി ഭോജനാർഥം സുമധ്യമേ .
അപൂ-പാന്ന+വ്യഞ്ജ-നാനി വിദ്യന്തേ ന കദാചന .. 66..

കാലേ കാലേ ഫലം വാപി വിദ്യതേ കുത്ര സുന്ദരി .
മാർഗോ ന ദൃശ്യതേ ക്വാപി ശർകരാകണ്ടകാന്വിതഃ .. 67..

ഗുഹാഗഹ്വരസംബാധം ഝില്ലീദംശാദിഭിര്യുതം .
ഏവം ബഹുവിധം ദോഷം വനം ദണ്ഡകസഞ്ജ്ഞിതം .. 68..

പാദചാരേണ ഗന്തവ്യം ശീതവാതാതപാദിമത് .
രാക്ഷസാദീൻ വനേ ദൃഷ്ട്വാ ജീവിതം ഹാസ്യസ്യേഽചിരാത് .. 69..

തസ്മാദ്ഭദ്രേ ഗൃഹേ തിഷ്ഠ ശീഘ്രം ദ്രക്ഷ്യസി മാം പുനഃ .
രാമസ്യ വചനം ശ്രുത്വാ സീതാ ദുഃഖസമന്വിതാ .. 70..

പ്രത്യുവാച സ്ഫുരദ്വക്ത്രാ കിഞ്ചിത്കോപസമന്വിതാ .
കഥം മാമിച്ഛസേ ത്യക്തും ധർമപത്നീം പതിവ്രതാം .. 71..

ത്വദ-നന്യാമ-ദോഷാം മാം ധർമജ്ഞോഽസി ദയാപരഃ .
ത്വത്സമീപേ സ്ഥിതാം രാമ കോ വാ മാം ധർഷയേദ്വനേ .. 72..

ഫലമൂലാദികം യദ്യത്തവ ഭുക്താവശേഷിതം .
തദേവാമൃതതുല്യം മേ തേന തുഷ്ടാ രമാമ്യഹം .. 73..

ത്വയാ സഹ ചരന്ത്യാ മേ കുശാഃ കാശാശ്ച കണ്ടകാഃ .
പുഷ്പാസ്തരണതുല്യാ മേ ഭവിഷ്യന്തി ന സംശയഃ .. 74..

അഹം ത്വാം ക്ലേശയേ നൈവ ഭവേയം കാര്യസാധിനീ .
ബാല്യേ മാം വീക്ഷ്യ കശ്ചിന്മാം ജ്യോതിഃശാസ്ത്രവിശാരദഃ .. 75..

പ്രാഹ തേ വിപിനേ വാസഃ പത്യാ സഹ ഭവിഷ്യതി .
സത്യവാദീ ദ്വിജോ ഭൂയാദ്ഗമിഷ്യാമി ത്വയാ സഹ .. 76..

അന്യത്കിഞ്ചിത്പ്രവക്ഷ്യാമി ശ്രുത്വാ മാം നയ കാനനം .
രാമായണാനി ബഹുശഃ ശ്രുതാനി ബഹുഭിർദ്വിജൈഃ .. 77..

സീതാം വിനാ വനം രാമോ ഗതഃ കിം കുത്രചിദ്വദ .
അതസ്ത്വയാ ഗമിഷ്യാമി സർവഥാ ത്വത്സഹായിനീ .. 78..

യദി ഗച്ഛസി മാം ത്യക്ത്വാ പ്രാണാൻസ്ത്യക്ഷ്യാമി തേഽഗ്രതഃ .
ഇതി തം നിശ്ചയം ജ്ഞാത്വാ സീതായാ രഘുനന്ദനഃ .. 79..

അബ്രവീദ്ദേവി ഗച്ഛ ത്വം വനം ശീഘ്രം മയാ സഹ .
അരുന്ധത്യൈ പ്രയച്ഛാശു ഹാരാനാഭരണാനി ച .. 80..

ബ്രാഹ്മണേഭ്യോ ധനം സർവം ദത്ത്വാ ഗച്ഛാമഹേ വനം .
ഇത്യുക്ത്വാ ലക്ഷ്മണേനാശു ദ്വിജാനാഹൂയ ഭക്തിതഃ .. 81..

ദദൗ ഗവാം വൃന്ദശതം ധനാനി
വസ്ത്രാണി ദിവ്യാനി വിഭൂഷണാനി .
കുടുംബവദ്ഭ്യഃ ശ്രുതശീലവദ്ഭ്യോ
മുദാ ദ്വിജേഭ്യോ രഘുവംശകേതുഃ .. 82..

അരുന്ധത്യൈ ദദൗ സീതാ മുഖ്യാന്യാഭരണാനി ച .
രാമോ മാതുഃ സേവകേഭ്യോ ദദൗ ധനമനേകധാ .. 83..

സ്വകാന്തഃപുരവാസിഭ്യഃ സേവകേഭ്യസ്തഥൈവ ച .
പൗരജാനപദേഭ്യശ്ച ബ്രാഹ്മണേഭ്യഃ സഹസ്രശഃ .. 84..

ലക്ഷ്മണോഽപി സുമിത്രാം തു കൗസല്യായൈ സമർപയത് .
ധനുഷ്പാണിഃ സമാഗത്യ രാമസ്യാഗ്രേ വ്യവസ്ഥിതഃ .. 85..

രാമഃ സീതാ ലക്ഷ്മണശ്ച ജഗ്മുഃ സർവേ നൃപാലയം .. 86..

ശ്രീരാമഃ സഹ സീതയാ നൃപപഥേ ഗച്ഛൻ ശനൈഃ സാനുജഃ .
പൗരാൻ ജാനപദാൻ കുതൂഹലദൃശഃ സാനന്ദ/മു+ദ്വീ+ക്ഷയൻ .
ശ്യാമഃ കാമസഹസ്രസുന്ദരവപുഃ കാന്ത്യാ ദിശോ ഭാസയൻ .
പാദന്യാസ/പവി+ത്രിതാഽഖില-ജഗത് പ്രാപാലയം തത്പിതുഃ .. 87..

ഇതി ശ്രീമദധ്യാത്മരാമായണേ ഉമാമഹേശ്വരസംവാദേ
അയോധ്യാകാണ്ഡേ ചതുർഥഃ സർഗഃ .. 4..
ഓം
CHECKED BY GURU P.R.IYER
2.5.2024